

Kuratorska Służba Sądowa w ujęciu statystycznym

W dostępnej literaturze przedmiotu nie znajdujemy kompleksowego opracowania dotyczącego kuratorów sądowych w perspektywie statystycznej.

Celem niniejszego studium jest ukazanie zmieniającej się rzeczywistości wykonania orzeczeń karnych oraz rodzinnych i nieletnich w Polsce przez kuratorów sądowych. Wykorzystanie danych statystycznych umożliwia obserwację dokonujących się zmian w pracy kuratora sądowego nie tylko w aspekcie ilościowym (związanym z liczbą wykonywanych spraw), ale i jakościowym (związanym z rodzajem powierzanych spraw, które determinują zakres ich zadań i czynności). Prezentowane ujęcie może stanowić podstawę do prognozowania kierunków zmian zarówno w ujęciu ogólnym – krajowym, jak i dla poszczególnych sądów okręgowych. Kierowane jest przede wszystkim do profesjonalistów zajmujących się resocjalizacją w wymiarze praktycznym, jak i teoretyków prawa i pedagogiki.

Działalność kuratorów sądowych odgrywa znaczącą rolę w polskim systemie prawa, w który jest immanentnie wpisana. Specyfiką polskiej kurateli sądowej jest funkcjonowanie w jej strukturze dwóch specjalizacji, determinowanych rodzajem wykonywanych orzeczeń sądu, tj. kuratorów sądowych wykonujących orzeczenia w sprawach karnych, zwanych kuratorami dla dorosłych oraz kuratorów sądowych wykonujących orzeczenia w sprawach rodzinnych i nieletnich, zwanych kuratorami rodzinnymi.

Kuratorzy sądowi to kategoria ogólna, obejmująca zawodowych kuratorów sądowych oraz społecznych kuratorów sądowych, pracujących dla wymiaru sprawiedliwości na zasadach zbliżonych do wolontariatu.

Patrząc przez pryzmat ilościowy wykonywanych orzeczeń sądu, a także czynności jednorazowych wykonywanych na potrzeby różnorodnych postępowań, kuratela sądowa jest stosunkowo niewielką służbą. Zawodowi kuratorzy dla dorosłych (3.071 osób), wykonywali na dzień 30 czerwca 2017 roku 296.082 sprawy wobec 268.064 osób. Natomiast kuratorzy rodinni (2.045 osób) wykonywali 145.758 spraw wobec 316.622 osób. Łącznie zatem pod nadzorem tej formacji, liczącej 5.116 osób (z wyłączeniem kuratorów okręgowych oraz ich zastępców), pozostawało na dzień 30 czerwca 2017 roku 584.686 osób.

Zestawienie tendencji długookresowych obejmujących orzecznictwo i wykonanie orzeczeń sądu, może dać asumpt dla otwarcia dyskusji nad przyszłą rolą kurateli sądowej, którą kreśli dla niej zmieniający się stan prawny oraz orzecznictwo sądów karnych, rodzinnych i dla nieletnich.

Autorzy:

Ewelina Wojtera-Stasiorowska: Doktor nauk prawnych, kurator specjalista delegowana do pełnienia czynności w Ministerstwie Sprawiedliwości, Sekretarz kwartalnika Ministerstwa Sprawiedliwości „Probacja”, członek Polskiego Towarzystwa Suicydologicznego, asystent Redaktora Naczelnego Wielkiej Encyklopedii Prawa. Wspólnie z prof. zw. dr hab. dr h.c. Brunonem Hołystem opublikowała książki pt. „Bezpieczeństwo kuratorów sądowych w świetle badań ogólnopolskich”, oraz „Wiktyimizacja społeczeństwa polskiego w świetle badań ogólnopolskich”. Zainteresowania autorki koncentrują się wokół szeroko rozumianego bezpieczeństwa publicznego, suicydologii.

Sławomir Stasiorowski: Doktor nauk prawnych, kurator specjalista delegowany do pełnienia czynności w Ministerstwie Sprawiedliwości, wykładowca Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie i Wszechnicy Polskiej Szkoły Wyższej w Warszawie, przedstawiciel Ministra Sprawiedliwości w Radzie Głównej do Spraw Społecznej Readaptacji i Pomocy Skazanym, autor licznych szkoleń, publikacji, badań i analiz z zakresu metodyki pracy kuratorów sądowych. Zainteresowania autora skupiają się na zagadnieniach z zakresu teorii kary, kryminologii oraz systemów probacyjnych i penitencjarnych. Prowadzi badania i analizy w dziedzinie zarządzania kapitałem ludzkim przez kierowników komórek organizacyjnych wymiaru sprawiedliwości.

Spis treści

Wstęp

Rozdział I. Informacje ogólne

1. Struktura organizacyjna kuratorskiej służby sądowej
2. Kuratorzy zawodowi
3. Kuratorzy społeczni

Rozdział II. Orzeczenia wykonywane przez kuratorów dla dorosłych

1. Struktura orzeczeń wykonywanych przez kuratorów dla dorosłych
2. Wykonywanie dozoru
 - Dozór przy warunkowym zawieszeniu wykonania kary pozbawienia wolności
 - Dozór przy warunkowym przedterminowym zwolnieniu z odbycia reszty kary pozbawienia wolności
 - Dozór przy warunkowym umorzeniu postępowania karnego
 - Dozór wykonywany przez zawodowego kuratora sądowego i sprawy powierzone społecznym kuratorom sądowym
 - Przepływ spraw dozoru i wskaźniki
3. Kara ograniczenia wolności i praca społecznie użyteczna
 - Wykonywanie kary ograniczenia wolności
 - Wykonywanie pracy społecznie użytecznej zarządzanej w miejsce nieuiszczonej grzywny
 - Przepływ spraw kary ograniczenia wolności i pracy społecznie użytecznej oraz wskaźniki
4. Kontrola wykonania obowiązku
5. Wywiad środowiskowy oraz kontrolny
6. Wykonywanie spraw kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego
7. Inne zadania i czynności kuratorów dla dorosłych
8. Wykonywanie orzeczeń przez kuratorów społecznych
9. Obciążenie pracą kuratorów dla dorosłych i jego struktura w ujęciu długookresowym

Rozdział III. Orzeczenia wykonywane przez kuratorów rodzinnych

1. Struktura orzeczeń wykonywanych przez kuratorów rodzinnych
2. Wykonywanie nadzoru
 - Nadzór w sprawach opiekuńczych
 - Nadzór nad nieletnim
 - Nadzór w sprawach leczenia odwykowego
 - Przeływ spraw nadzoru i wskaźniki
3. Zadania inne kuratorów rodzinnych w perspektywie długookresowej
 - Kontrola zobowiązań nieletniego i rodziców
 - Odebranie osoby podległej władzy rodzicielskiej
 - Kontrola placówek opiekuńczo-wychowawcze
 - Kontrola rodzin zastępczych
 - Kontrola wykonywania opieki prawnej nad osobą dorosłą
 - Kontrola opieki prawnej nad małoletnim
 - Przeływ spraw innych i wskaźniki
4. Ośrodki kuratorskie i uczestnicy
5. Wywiad środowiskowy oraz kontrolny
6. Inne zadania i czynności kuratorów rodzinnych
7. Obciążenie pracą kuratorów rodzinnych i jego struktura w ujęciu długookresowym
8. Wykonywanie orzeczeń przez kuratorów społecznych

Rozdział IV. Aplikanci kuratorscy